

ENTREVISTA

Ha Jin

Narrador xinès

► ► ►

He tingut sort, perquè, si no, hauria estat una feina desaprofitada. *L'espera* ha estat el meu primer llibre publicat per una editorial comercial.

LD. Com compagina les classes a la universitat amb la seva faceta d'escriptor?

LD. Ensenyar és una professió que em permet la llibertat suficient per poder-m'ho compaginar amb l'escriptura. A més, d'aquesta manera no estic obligat a publicar per sobreviure. No tinc pressa per escriure i, d'altra banda, ara sé que em puc permetre assumir més riscos perquè ja no tinc la pressió de saber si un llibre meu es vendrà o no. A més, preparar les meves classes a la universitat i corregir els treballs dels meus alumnes em dona l'energia vital que necessito per escriure.

LD. Acaba de dir que no té pressa per publicar. ¿Escriu seguint un horari impostat?

LD. No m'imposo cap horari, però intento treballar una mica cada dia en el llibre que estic preparant, ja sigui escrivint, revisant o documentant-me. Quan estic fent clas-

ses, no puc dedicar tant de temps a l'escriptura com m'agradaria, però el secret està a dedicar-hi una miqueta cada dia.

LD. Vostè, que és professor de literatura i d'escriptura creativa, deu llegir moltíssim...

LD. Llegeixo tant com puc. Generalment faig moltes classes de poesia, cosa que m'obliga a llegir molts llibres de poemes i de crítica literària. Evidentment, també llegeixo novel·les i llibres de no-ficció que em puguin ajudar en l'obra que estigui preparant en aquell moment.

LD. El seu veritable nom és Jin Xuefei. Per què ha optat per un pseudònim a l'hora de publicar?

LD. M'agrada conservar la meua intimitat i, a més, el meu nom real, Xuefei, comença per X, un so que és difícil de pronunciar per a molts nord-americans de l'Oest. El meu professor, el poeta Franz Bidart, va llegir una vegada per telèfon un poema meu a un editor del *Paris Review*, que el va acceptar. Però a l'hora de dir-los l'autor, va dubtar si donar-los el meu nom real, perquè es tractava d'un poema de naturalesa

política. Recordo que en un pàrquing li vaig preguntar: "Què et sembla Ha Jin?" -Ha és el començament de Harbin, una ciutat on vaig viure durant 4 anys i que m'agrada molt-. Em va respondre que sonava molt concís. Des de llavors vaig decidir utilitzar el pseudònim Ha Jin.

LD. Què troba a faltar de la Xina?

LD. El llenguatge xinès que t'envolta, però suposo que això és nostàlgia. Des del moment que vaig decidir escriure en anglès, vaig haver de bandejar aquest sentiment i deixar-lo enrere.

LD. ¿Algun dia pensa tornar a la Xina?

LD. No. Sóc ciutadà nord-americà i vull que el meu fill creixi aquí. No he tornat a la Xina des del dia que vaig abandonar el meu país per anar als Estats Units a preparar la meua dissertació sobre els poetes Ezra Pound, T.S. Eliot, Auden i Yeats. La Xina actual ja m'és distant, ja no sé com és la vida actualment allà. En segueixo les notícies, però ja no reconeixeria les seves olors ni els seus sons. No crec que hi torni mai més.

Divorci a la xinesa

► Des de l'èxit d'Amy Tan amb el seu *El club de la bona estrella*, hi ha hagut un boom de literatura emotiva escrita per autores asiàtico-americanes que ens han volgut explicar com les expectatives culturals i els tabús de la societat en la qual s'havien criat afectaven les seves relacions. Amb *L'espera* i alguns altres llibres (pocs), el públic pot començar a conèixer també aquestes històries des de la perspectiva de l'home asiàticoamericà.

L'espera ens explica una història d'amor amb un final ambigu i molt irònic que ens transporta a la Xina dels anys seixanta. El seu protagonista és un metge xinès de l'exèrcit anomenat Lin Kong que haurà d'esperar divuit anys per poder-se divorciar de la dona que els seus pares li van buscar i casar-se amb el seu amor de sempre, la infermera Manna. Però l'amor de Lin i Manna és ben poc romàntic; més aviat és el resultat del costum, la passió, la conveniència i el ressentiment, segons el moment. El que ens ensenya el llibre és, doncs, que la recerca de la felicitat sovint és més interessant que el que succeeix quan aquesta ja s'ha fet realitat o, el que és el mateix, que els somnis ajornats ja no són tan dolços quan s'acompleixen perquè els hem idealitzat massa.

Però no són només els protagonistes els que pateixen *l'espera*: els lectors llegim pacientment les més de 300 pàgines d'aquesta novel·la, que està narrada amb tanta suavitat i delicadesa que anem girant els fulls agradablement entretinguts sense saber exactament quan passarà alguna cosa.

A més, com que la novel·la està escrita especialment per a lectors occidentals, Ha Jin explica amb detall les diverses referències històriques i culturals que els lectors xinesos donarien per sobreenteses. Així, l'autor va intercalant informació en el rerefons de la història fins a aconseguir un creatiu retrat de la vida a la Xina de Mao.

Amb *L'espera*, Ha Jin ha guanyat el National Book Award (el premi Nacional del Llibre dels Estats Units), un dels més prestigiosos, per no dir el que més, de la literatura nord-americana. Penseu, si no, que en la categoria de ficció l'han guanyat escriptors de renom com ara Charles Frazier (1997), Philip Roth (1995), Don DeLillo (1985), John Updike (1982), Flannery O'Connor (1972) i Saul Bellow (1971).

La novel·la de Ha Jin també ha estat la guanyadora del Pen/Faulkner Award, un premi concedit per un jurat format per escriptors reconeguts que guardona els millors títols publicats als Estats Units. Déu n'hi do, doncs, per a la primera novel·la d'aquest poeta i professor a la Universitat d'Emory!

UN SOLDAT XINÈS QUE ESTUDIA ANGLÈS

Nascut a la Xina, Ha Jin va servir a l'Exèrcit d'Alliberament Popular, a la frontera nord-oriental que separava la Xina de la Unió Soviètica.

Quan es van tornar a obrir les universitats, després de la Revolució Cultural, es va posar a estudiar l'anglès a través d'uns cursos que feien per la ràdio. L'any 1985 se'n va anar als Estats Units per continuar els seus estudis, però sempre amb la intenció de tornar al seu país natal. La massacre de Tiananmen, no obstant, el va convèncer de quedar-se a viure definitivament a Nord-amèrica.

Ha Jin va començar a escriure ficció en anglès l'any 1987, quan va publicar els reculls de poesia *Between the silences* (1990) i *Facing shadows*.

El seu públic lector es va ampliar amb la publicació de dos reculls de conte curts titulats *Ocean of words* i *Under the red flag*, que van obtenir el premi Pen/Hemingway 1996 i el Flannery O'Connor 1997, respectivament.

Després de *L'espera*, una novel·la traduïda a 14 llengües, ha publicat el seu darrer recull de contes, titulat *Bridegroom*.

L'espera de l'amor

JOAN AGUT

NARRATIVA

Ha Jin, *L'espera*. Traducció de Rosa M. Calonge. La Campana i Tusquets. Barcelona, 2000.

Ha Jin (Liaoning, Xina, 1956) va arribar als Estats Units el 1985 després d'haver servit sis anys a l'Exèrcit d'Alliberament del Poble, d'haver treballat de telegrafista durant la Revolució Cultural i d'haver-se graduat en anglès a la Universitat de Heilongjiang. Actualment és professor d'anglès a la Universitat d'Emory (UEA). Com a escriptor ha publicat dos llibres de poemes, dos reculls de narracions curtes, *Ocean of Words* i *Under the Red Flag*, que van merèixer els premis PEN/Hemingway 1997 i Flannery O'Connor 1998, respectivament. *L'espera* és la seva primera novel·la que ha obtingut el prestigiós premi National Book Award 1999 i el premi PEN/Faulkner d'enguany.

Juntament amb Amy Tan, Timothy Mo i d'altres, Ha Jin forma part d'una generació d'escriptors anglosaxons d'ascendència o de procedència asiàtica que tenen en comú un món de referències vitals i culturals que aporta un indiscutible enriquiment literari i estètic a la cultura occidental. Tot i que aquests autors, vinguts d'Àsia i Àfrica, escriguin en anglès o francès, l'univers que descriuen, proper o llunyà, sovint constitueix un plus d'atracció a la qualitat intrínseca dels seus textos.

L'espera és una subtil novel·la. El mateix autor la defineix com "una història d'amor d'un home mancat de passió. La història d'un home bo que no sap estimar".

El protagonista, Lin Kong, és un oficial metge que exerceix la seva professió en un hospital d'una capital de província, lluny dels grans centres urbans. Cada any, Lin Kong torna durant uns dies al seu poble, una petita localitat rural, on l'esperen la seva muller i la seva filla. Casat per compromisos familiars, Lin Kong no estima la dona ni l'ha estimada mai. Lin Kong,

però, és un home honorable i tracta la seva dona amb cortesia i consideració. A l'hospital, sense proposar-s'ho especialment, ha lligat una relació d'amistat amb una infermera jove que amb el temps esdevindrà un amor platònic.

L'entenimentat, el circumspecte, l'assenyat oficial metge no traspasarà mai els límits que imposa la moral revolucionària i s'abstindrà de tocar la infermera. El que farà serà, any rere any, demanar el divorci a la seva dona, que, per una o altra raó, no l'hi concedirà. I així s'escolaran 17 anys d'espera. Una espera coronada a la fi amb el casament amb l'apassionada infermera, el naixement de dos bessons i la lenta però inexorable erosió del tedi. Fins que la vida, l'estrany destí de Lin Kong, el tornarà a situar en una nova etapa d'espera, potser ara la definitiva, per tal d'assolir la petita felicitat.

A l'obra no hi manca un cert dramatisme i la referència constant a la realitat política i social xinesa dels darrers 25 anys, des dels turbulents dies de la Revolució Cultural i el culte a la personalitat de Mao fins als nous aires econòmics de la Xina que consideren que fer-se ric és magnífic i on els nou-rics són mostrats com a exemple a seguir per a les masses.

INLUÈNCIES LITERÀRIES

L'autor reconeix en la seva obra les influències literàries dels grans escriptors russos: Txékhov, Gógol i Tólstoi. La seva és una prosa sobria, precisa, bastant meticulosa, amb un rerefons d'irònica tendresa molt subtil. Hom endevina darrere la novel·la de Ha Jin un poeta, un escriptor capaç de copsar les petites subtilitats de l'ànima humana, de la natura i de les circumstàncies històriques.

Sempre amb un aparent to menor, l'autor ens acosta al drama de viure, amb la constant de l'amor com a pal de paller i la difícil recerca de la felicitat. I Ha Jin ho fa amb un text sòlid, sense faramalla, molt llegidor. *L'espera* és una obra que potser no assoleix l'altura lírica d'Amy Tan però que constitueix, sens dubte, un bon llibre, perfectament que augura una carrera literària brillant.